תוספתא שבועות

תוספתא

geulaquiz.com

פרק א

א אין בה ידיעה בתחלה בין שיש בה ידיעה בתחלה בין שיש בה ידיעה בסוף שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר״מ ר׳ יהודה ור״ש חולקין בשעיר על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף וטהור שאכל טמא שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר׳ יהודה ר״ש אומר שעירי רגלים מכפרין אבל לא שעירי ר״ח ומודה ר״ש בשעיר שלא קרב ברגל שיקרב בר״ח לא קרב בר״ח יקרב ביוה״כ לא קרב ביוה״כ יקרב לרגל הבא שמתחלה לא הוקדשו קרבנות הצבור אלא ע״מ שיקרב על מזבח החיצון. היה ר״ש אומר ל״ב שעירים קריבין לצבור בכל שנה ושנה שלשים ואחד בחוץ ונאכלין ואחד בפנים ואינו נאכל ושעיר המשתלח. שנים עשר בי״ב חדשי השנה שבעה בפסח ושמונה בחג ב׳ ביוה״כ א׳ בר״ה ושנים בעצרת אחד בגלל לחם הפנים ואחד בגלל היום. ואם כפר הראשון על מה שני מכפר על הטומאה שאירעה בין זה לזה ואמרינן כך ישראל צריכין להביא שני שעירין בכל יום אלא שחס הקב״ה על נכסין של ישראל.

ב היה ר״ש אומר קשה טומאת מקדש וקדשיו מכל עבירות שבתורה שכל עבירות שבתורה מתכפרות בשעיר אחת וטומאת מקדש וקדשיו מתכפרת בל״ב שעירין כל עבירות שבתורה <מתוכו> מתכפרות פעם אחת בשנה וטומאת מקדש וקדשיו מתכפרת בכל חדש וחדש שנאמר (יחזקאל ה׳:י״א) לכן חי אני נאום ה׳ אלהים אם לא יען את מקדשי טמאת וגו׳ קשין הן שקוצין ותועבות שעשית וטומאת מקדש וקדשיו קשה מכולן.

ג מעשה בשני אחים כהנים שהיו שוין ורצין ועולין בכבש וקדם אחד מהם את חבירו לתוך ארבע אמות נטל אחד מהן את הסכין ותקע בלבו בא ר׳ צדוק ועמד על מעלות האולם בהר הבית ואמר שמעוני אחינו בית ישראל הרי הוא אומר (דברים כ״א:א׳) כי ימצא חלל באדמה וגו׳ אנו מהיכן נמוד מן ההיכל או מן העזרות געו כל ישראל בבכיה אחריו ואח״כ בא אביו של תינוק אמר להם אני כפרתכם מפרפר הוא בני וסכין לא נטמא מלמד שטומאת סכין היתה קשה עליהן משפיכות דמים וכן הוא אומר (מלכים ב כ״א:ט״ז) וגם דם נקי שפך מנשה מכאן אמרו בעון שפיכות דמים שכינה נעלית ובית המקדש מיטמא.

ד כל המטמאין שבתורה בין שנטמאו טומאה קלה ובין שנטמאו טומאה חמורה חייבין על טומאת מקדש וקדשיו שנאמר (ויקרא ה׳:ב׳) בכל דבר טמא לרבות כל המטמאין שבתורה או נפש למה נאמר לפי ששלש מצות אמורות בפרשה ב׳ מפורשות ואחת סתומה תלמוד סתומה מן המפורשה מה מפורשה שבע אף סתומה שבע אפילו אמר לעדים בואו והעידוני שלא נטמאתי ואמרו לו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות יכול יהו חייבין ת״ל או נפש דהסיען הכתוב מכלל הטומאות ובא לו לכלל שבועות. או נפש לרבות כל הנפשות אף נפש נשיא ומשיח ר׳ ירמיה אומר דבר למד מעניינו שנא׳ (ויקרא ה׳:ז׳) ואם לא תגיע ידו די שה ואומר ואם לא תשיג ידו לשתי וגו׳ במי שבא לכלל עוני הכתוב מדבר יצא נשיא ומשיח שאין באין לכלל עוני שקדושתן עולמית. בכל [דבר] טמא מה ת״ל בכל דבר ר״ע אומר להביא את הנגע שאין טומאה יורדת להן אלא בדבר שר״ע לא היה דורש כלל ופרט והיה דורש רבויין ומעוטין שכך למד מנחום איש גם זו ר׳ נתן אומר להביא את הכלים שאין טומאה יורדת להן אלא במחשבה אמר ליה מה ראו כלים למחשבה שר״ש לא היה דורש רבויין ומעוטין והיה דורש כלל ופרט וכלל או נפש אשר תגע בכל דבר טמא כלל או בנבלת חיה טמאה וגו׳ פרט או כי יגע בטומאת אדם וגו׳ כלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט כשהוא אומר לכל טומאתו אשר יטמא בה חזר וכלל אם כלל הראשון אמרינן לאו אלא כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט לומר לך מה הפרט מפורש טמאות המפורשות מן התורה יצא עדר גמלין ועדר רחילין ומכונות חיה ועוף ששכנו טמאות דאין מפורש מן התורה ר׳ נתן אומר טומאת גאיות ולא טומאת קדושה יצא השורף את הפרה ופרים המשלח את השעיר שהן טומאות קדושות. אין לי אלא בהמה חיה ועוף טהורין בהמה חיה ועוף טמאין מנין ת״ל או בנבלת שרץ טמא אמר ר׳ יאשיה וכי יש בשרץ טמא וטהור אלא כשם שחלקתה בין שרץ טמא לטהור כך בין בהמה וחיה לא תחלוק בין טמאין לטהורין אין לי אלא בכולן בכזית מנין ת״ל בנבלת חיה טמאה מה ת״ל טמאה להביא את כזית. א״ר שמעון מה ראו לומר בבהמה חיה בכזית טמא ובשרץ בכעדשה אלא בהמה וחיה תחלת ברייתן כזית. שרץ תחלת ברייתן כעדשה.

ה נטמא ונעלמה ממנו טומאה זכר את המקדש ונעלם ממנו זה וזה והשתחוה או ששהה כדי השתחויה או שנדבק עם חבירו כדי השתחויה או שנכנס לתוספת העזרה ושהה כדי השתחויה חייב על כל אחת ואחת דברי ר׳ ישמעאל שהיה ר׳ ישמעאל אומר ונעלם ממנו ונעלם ממנו שתי פעמים לחייב על העלם דבר טומאה ועל העלם מקדש ר׳ אליעזר ור״ע אומרים אינו חייב אלא על העלם טומאה בלבד.

פרק ב

א שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין אסורים פגול ונותר וטומאה שבועה שלא אשתה ושתה משקין אסורין יין של ערלה ושל כלאי הכרם חייב ור״ש פוטר שבועה שאוכל אוכלין אסורין פגול נותר וטומאה. שבועה שלא אשתה ושתה משקין אסורין יין של ערלה ושל כלאי הכרם פטור ור״ש מחייב מודה ר״ש באומר קונם אשתי נהנית לי אם אוכל ואם אשתה ואכל אוכלין אסורין משקין אסורין שאשתו מותרת לו.

ב שבועה שלא אוכל וחזר ואמר שבועה שאוכל על האחרונה לוקה מיד ועל הראשונה אם אכל חייב אם לא אכל פטור. שבועה שאוכל וחזר ואמר שבועה שלא אוכל על האחרונה לוקה מיד על הראשונה אם אכל פטור אם לא אכל חייב. שבועה שלא אוכל ושלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת שלא אמר אלא לזרז את הראשונות. שבועה שאוכל שאוכל ולא אכל אינו חייב אלא אחת שלא אמר את האחרונות אלא לזרז את הראשונות. שבועה שלא אכלתי שבועה שלא אכלתי חייב על כל אחת ואחת זה חומר לשעבר מלעתיד לבא.

ג המשביע את העובד כוכבים את הנשים את הקטנים את הקרובין את הפסולין פטור שנאמר (ויקרא ה) והוא עד בעד שראוי להוציא ממון רבי אליעזר אומר המשביע בעד אחד פטור שאינו ראוי להוציא ממון. עדות ממון מתקיימת בראיה שלא בידיעה ובידיעה שלא בראיה איזו היא ראיה שאין בה ידיעה תן לי מאתים זוז שיש לי בידך אין לך בידי לא מניתי לך במעמד פלוני ופלוני יאמרו ואני אתן זו ראיה שאין בה ידיעה ואיזו היא ידיעה שאין בה ראיה תן לי מאתים זוז שיש לי בידך אין לך בידי לא הודיתה לי במעמד פלוני ופלוני יאמרו ואני נותן זו היא ידיעה שאין בה ראיה.

ד חייבין על זדון העדות עם זדון השבועה ועל זדון העדות עם שגגת השבועה ועל שגגת העדות שהוא פטור. ואיזהו זדון העדות עם זדון השבועה שהוא חייב היה יודע לו עדות והיה יודע שכל הנשבע מביא קרבן זו היא זדון העדות עם זדון השבועה שהוא חייב. ואיזהו זדון העדות עם שגגת השבועה שהוא חייב היה יודע לו עדות ולא היה יודע שכל הנשבע מביא קרבן זהו זדון עדות עם שגגת שבועה שהוא חייב ואיזו היא שגגת העדות שהוא פטור לא היה יודע לו עדות או שהיה יודע ונעלם ממנו בשעה שנשבע פטור שנאמר ונשבע על שקר.

ה חייבין על זדון פקדון עם זדון השבועה ועל זדון הפקדון עם שגגת השבועה ועל שגגת הפקדון שהוא פטור איזה הוא זדון הפקדון עם זדון השבועה שהוא חייב היה יודע שיש בידו פקדון והיה יודע שכל הנשבע מביא קרבן זה הוא זדון פקדון עם זדון השבועה שהוא חייב. ואיזה הוא זדון הפקדון עם שגגת השבועה שהוא חייב היה יודע שיש בידו פקדון ולא היה יודע שכל הנשבע מביא קרבן זה הוא זדון הפקדון עם שגגת שבועה שהוא חייב ואיזו היא שגגת שבועה שהוא פטור לא היה יודע שיש בידו פקדון או שהיה יודע ונעלם ממנו בשעה שנשבע פטור שנאמר ונשבע על שקר היה מחזר אחר עדים אמרו מפני מה אתה בא אחרינו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות פטורין עד שיטענו אבל בפקדון אינו כן מפני מה אתה בא אחרינו שבועה שאין לך בידי ה״ז פטור. זהו חומר בשבועת הפקדון משבועת העדות אמר לעדים בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני מאתים זוז מעסקי שכר שכיר וממזון האשה והבנות שבועה שלא נעידך הרי אלו פטורין עד שיאמרו לו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות וכן בפקדון אמר לו תן לי מאתים זוז שיש לי בידך מעסקי שכר שכיר ומזון האשה והבנות שבועה שלא אתן לך פטור עד שיאמר לו שבועה שאין לך בידי. אמר לעדים בואו והעידוני שאמר פלוני ליתן לי ר׳ זוז ולא נתן לי. כסות שאמר להלבישני ולא הלבישני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות הרי אלו פטורין שאומר לו אמר לי ליתן לך וא״א ליתן לך. אמר להלבישך וא״א להלבישך וכן בפקדון אמר ליתן מאתים זוז ולא נתת לי. כסות שאמר הלבישני ולא הלבשתני שבועה שאין לך בידי פטור שאומר לו אמר ליתן לך. וא״א ליתן לך אמר להלבישך וא״א להלבישך.

ו המשביע בפני עובד כוכבים בפני לסטים בפני מוכסין פטור שנאמר אם תחטא ולא יגיד הוא חוטא אם לא יגיד ואל יהא חוטא כשיגיד בואו והעידוני לאבא שיש לו ביד פלוני מאתים זוז מעסקי שכר שכיר וממזון האשה והבנות שבועה שאין אנו יודעין לך עדות הרי אלו פטורין עד שישמעו מפי התובע. מת אביו ירשו בנו נכנס תחתיו הרי הוא כמוהו.

ז האומר יכך אל יכך ייטיב לך כן ייטיב לך יריע לך אל ירע לך כן ירע לך זו היא אלה האמורה בתורה ר׳ יהודה אומר ייטיב פטורין וחכמים מחייבין באומר ייטיב לך אם תבואו ותעידוני ירע לך אם תבואו ותעידוני אל ירע לך אם תבואו ותעידוני.

ח אנסתה ופתיתה את בתי והוא אומר לא אנסתי ולא פתיתי משביעך אני ואמר אמן חייב ור״ש פוטר שאין משלם קנס ע״פ עצמו זה הכלל כל שהוא קנס ומשלם ע״פ עצמו משביעך ואמר אמן פטור וכל שאינו קנס ואינו משלם ע״פ עצמו משביעך אני ואמר אמן חייב האומר נשבע אני בתורה ובשמים פטור.

פרק ג

א המשביע את חבירו על דבר שיש בו שוה פרוטה וכפר ה״ז משלם קרן וחומש ואשם. המשביע את העדים על דבר שיש בו שוה פרוטה וכפרו הרי אלו חייבין קרבן ופטורין מן הממון שנאמר ונשא עונו קרבן ר׳ יהודה בן בתירה אומר נאמר כאן ונשא עונו ונאמר להלן עונו ישא מה עונו ישא האמור להלן נטילת נשמה אף עונו ישא האמור כאן נטילת נשמה ונשא עונו מלמד שבכלל נשיאת עון קרבן.

ב ר׳ יהושע אומר ד׳ אין חייבין לשלם מן הדין ואין השמים מוחלין להם עד שישלמו. היודע עדות לחבירו ואינו מעיד אינו חייב לשלם מן הדין ואין השמים מוחלין לו עד שישלם. השוכר עדי שקר וגבה אינו חייב לשלם מן הדין ואין השמים מוחלין לו. הכובש קמה לפני האור והפורץ גדר לפני בהמה אין חייבין לו מן הדין ואין השמים מוחלין להן עד שישלם.

ג אין לי אלא עדות ממון עדות נפשות והרציחות והנאפות והעובד כוכבים מנין ת״ל (דברים י״ט:כ״א) נפש בנפש יכול יהו חייבין קרבן ופטורין מן הממון ת״ל (ויקרא ה) מאלה יש מאלה חייב ויש מאלה פטור דבר שהוא של ממון חייב דבר שאינו של ממון פטור אמר בן זומא לפני ר׳ ישמעאל משמע מי יביא עדות ממון יהא מביא עדות נפשות אמר לו ר׳ ישמעאל בן זומא סתרתיה בני הרי הוא אומר (שם) אם לא יגיד ונשא תלה הכתוב נשיאות עון במגידין יצא עדי נפשות בין מגידין בין שאינן מגידין שאין השמים מוחלין להן. רבי אלעזר בן מתיא אומר אין אדם מתחייב אא״כ חטא שנא׳ (שם) נפש כי תחטא ושמעה וכן היה ר׳ אלעזר בן מתיא אומר מתחייב לראות הרואה עושי מצוה זכה לראות.

ד שמע מפי אחרים מפי עצמו מנין ת״ל כי תחטא לרבות את השומע מפי עצמו כשומע מפי אחרים דברי ר״ש ר׳ יהודה בן בתירא אומר אינו צריך ק״ו הוא ומה אם נדרים שאין חייבין עליהן מפי אחר חייב עליהן מפי עצמו שבועה שחייב עליהן מפי אחרים אינו דין שהוא חייב עליהן מפי עצמן. אמר ר׳ אליעזר נמטי לפני ר׳ יהודה בן בתירא וכי יש עונשין מן הדין רבי אומר ממשמע שנאמר ושמעה בין מפי עצמו ובין מפי אחרים הא מה ת״ל כי תחטא מגיד שנקרא ע״ש סופו.

ה חנניא בן חכינאי אומר (ויקרא ה׳:כ״א) וכחש בעמיתו אין אדם כופר בעמיתו עד שכופר בעיקר פעם אחת שבת ר׳ ראובן בטבריה מצאו פלוספוס אמר לו איזה הוא שנוי שבעולם אמר לו זה הכופר במי שבראו. איזהו (שמות כ׳:י״ג) כבד את אביך לא תרצח לא תנאף לא תגנוב לא תענה לא תחמוד דהא אין אדם כופר בדבר עד שכופר בעיקר ואין אדם הולך לדבר עבירה אלא אם כפר במי שצוהו לה עליה. (ויקרא ה׳:א׳) קול אלה ר׳ יהודה אומר אלה זו קללה. קול השבועה ר״ש אומר אלה זו שבועה אלו הכנויין שבתורה אוסרכם אני כובליכם אני בצדיק בתמים בישר הרי זה חייב. (שם) והוא עד לא עד מפי עד ולא מפי בת קול ולא מקול הברה והוא עד בב׳ עדים הכתוב מדבר אתה אומר בב׳ עדים הכתוב מדבר או אינו אלא בעד אחד ת״ל (דברים י״ט:ט״ו) לא יקום עד אחד באיש שאין ת״ל אחד אלא כ״מ שתפס הכתוב עד סתם הרי הוא בכלל שנים עד שיפרוט לך הכתוב אחד.

ו והוא עד הכשר לעדות (ויקרא ה) ושמעה להוציא את החרש. או ראה להוציא את הסומא או ידע להוציא את השוטה אם לא יגיד ונשא את עונו להוציא את האלם. אלו דברים הראשונים ר״ע אומר (דברים י״ג:ט״ו) ודרשת וחקרת וכי יש דורשין לחרשין ויש חוקרין לשוטים ת״ל (ויקרא כ״ד:כ״ב) משפט אחד יהיה לכם לכם כדיני ממונות כך בדיני נפשות מה דיני נפשות בדרישה וחקירה אף דיני ממונות בדרישה ובחקירה אי מה דיני נפשות לעדיו יכול אף דיני ממונות כן ת״ל (שמות כא) עין ישלם אי מה דיני נפשות פטר את השוגג יכול אף דיני ממונות פטר ת״ל עין ישלם אי מה דיני נפשות פרט משזרק והרג יכול אף דיני ממונות כן ת״ל אבן יד ישלם אי מה דיני נפשות בכ״ג יכול אף דיני ממונות כן ת״ל (שמות כ״ב:ז׳) ונקרב בעל הבית אל האלהים ריבה לו הכתוב דיין אחד עד האלהים יבא דבר שניהם ריבה לו הכתוב שני דיינין אשר ירשיעון אלהים ריבה הכתוב ג׳ דיינין מכאן אמרו דיני ממונות בג׳ ור׳ יוסי אומר בחמשה כדי שיגמור הדין בג׳ יכול אין לי בג׳ אלא דיני ממונות הקלין מנין לרבות החמורים וחומר בחמורים ת״ל עין וגו׳ כויה תחת כויה וגו׳.

פרק ד

א חומר בשבועת העדות שאין בשבועת הפקדון וחומר בשבועת הפקדון שאין בשבועת העדות שבועת העדות נוהגת בעבדים ובשטרות ובקרקעות כיצד אמר לעדים בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני עבדים ושטרות וקרקעות ואמרו לו שבועה שאין יודעים לך עדות הרי אלו חייבין משא״כ בשבועת הפקדון. חומר בשבועת הפקדון שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים וברחוקין ובקרובין בכשרים ובפסולים א״ל תן לי פקדון שיש לי בידך אמר לו מה אתה בא אחרי שבועה שאין לך בידי הרי הוא חייב ומשלם קרן וחומש ואשם ומביא אשם בשתי סלעים מה שאין כן בשבועת העדים. חומר

בשבועת העדות שאין בשבועת בטוי ובשבועת הבטוי שאין בשבועת העדות שבועת העדות נוהגת בדבר מצוה וחייבין על זדונה קרבן משא״כ בשבועת הבטוי שבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש ובדבר שאין בו ממש וחייבין על זדונה מכות מה שאין כן בשבועת העדות.

ב חומר בשבועת הפקדון שאין בשבועת בטוי וחומר בשבועת בטוי שאין בשבועת הפקדון ששבועת הפקדון נוהגת ברשות ובמצות ומשלם קרן וחומש ומביא אשם בשתי סלעים משא״כ בשבועת בטוי חומר בשבועת בטוי ששבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש ושאין בו ממש וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד משא״כ בשבועת הפקדון חומר בשבועת שוא שאין בשבועת בטוי בשבועת בטוי מה שאין בשבועת שוא שבועת בטוי נוהגת בדבר שיש בו ממש ובדבר שאין בו ממש וחייבין על שגגתו קרבן עולה ויורד משא״כ בשבועת שוא שבועת שוא נוהגת ברשות ובמצוה וחייבין על כל אחד ואחד משא״כ בשבועת בטוי.

פרק ה

א שבועת הדיינין הטענה שתי כסף ופרוטה וההודאה פרוטה מן הטענה ואם אין הודיה ממין הטענה פטור כיצד שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה פטור שתי כסף ופרוטה יש לי בידך אין לך בידי אלא פרוטה חייב מעה ופרוטה פטור שתי כסף יש לי בידך בין שכפר כולן בין שכפר מקצתן פטור מנה לי בידך אין לך בידי אלא חסר שתי כסף הרי זה ישבע חסר מעה כסף א״צ לישבע.

ב היה טוענו מנה ולא היה חייב לו אלא חמשים לא יאמר לו הריני כופר בו בב״ד וכשאצא לחוץ הריני מודה לו שלא אזקק לו לשבועה ת״ל (שמות כ״ג:א׳) לא תשא שמע שוא אל תשמע לדיין דבר שהוא של שוא היה טוענו מנה ע״פ עד אחד וכפר בו לא יאמר לאחר בא אני ואתה ונעידני ונוציא גזילה מתחת ידו ת״ל (שם) אל תשת ידך עם רשע וגו׳.

ג היה טוענו מנה במעמד ב״ד וכפר בו ובאו שנים והעידוהו שחייב לו חמשים זוז ה״ז משלם ופטור מן השבועה ואם היה עד אחד מעידו ה״ז נשבע על הכל. אמר ר׳ יוסי ק״ו ומה אם במקום שאין פיו מצטרף עם פי אחד למיתה הרי הוא נשבע ע״פ עצמו. מקום שפיו מצטרף עם פי אחד למיתה אינו דין שישלם על פי עצמו מה לנשבע ע״פ עצמו שכן משלם ע״פ עצמו ישבע ע״פ אחד שכן אינו משלם ע״פ עד אחד ת״ל (דברים יט) לעון [לעון] אין קם אבל קם לשבועתו. מנה לי בידך היה לך בידי ונתתיו לך או שיש לך בידי במנה כסות ובמנה פירות פטור או שאמר לו אין לך בידי אלא חמשים זוז שיש לי בידך בחמשין זוז ובחמשין זוז פירות פטור אבל אם אמר לו נתתיו לך מהן נ׳ זוז חייב שכן הוא נשבע על טענת עצמו. מנה לאבא בידך היה לו בידי ונתתיו לו או שיש לו בידי במנה כסות במנה פירות פטור או שאמר לו אין לו בידי אלא חמשים זוז ויש לי בידו חמשים זוז כלים ובחמשים זוז פירות פטור אבל אם אמר לו נתתי לו מהן חמשים זוז חייב שכן הוא נשבע על טענת עצמו.

ד דינר זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסית ופונדיון ופרוטה פטור דינר זהב לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסית ופונדיון ופרוטה חייב. טענו חטין והודה בשעורין פטור ור״ג מחייב טענו פירות כסות וכלים והודה באחד מהן חייב.

ה ואלו שמשביעין אותו ואין משביעין להן חרש שוטה וקטן והקדש ועובד כוכבים. כיצד אמר לו גזבר מנה להקדש בידך אין לך בידי אלא חמשים זוז פטור אבל המקדיש נכסיו ויצתה עליהן כתובת אשה ובעל חוב הרי אלו נשבעין ונוטלין ר׳ אליעזר בן יעקב אומר פעמים אדם נשבע על טענת קטן כיצד אמר לו קטן מנה לאבא בידך אין לו אלא חמשים זוז פטור אבל אם אמר לו נתתי לו מהן חמשים חייב שכן הוא נשבע על טענת עצמו.

ו עשרה דלוסקמין מלאים שטרות יש לי בידך אין לך בידי אלא דלוסקמית אחד כמות שהוא ועשרה עבדים ועליהן עשר כסות כמות שהן [אין לך בידי אלא עבד אחד כמות שהוא] עשר בתין מלאין פירות לי בידך אמר ליה אין לי אלא בית אחד כמות שהוא פטור עשר דלוסקמין מלאין שטרות לי בידך אמר אין לך בידי אלא דלוסקמית אחד ובתוכו שטר אחד. עשר עבדים ועליהן עשר כסות לי בידך א״ל אין לך [בידי] אלא עבד אחד ועליו אזור קטנה. עשרה בתים מלאין פירות לי בידך אין לך בידי אלא בית א׳ ובתוכו כור אחד חטים חייב. עשר מנורות לי בידך אין לך בידי אלא מנורה אחת של עשר ליטרין. עשר כסות לי בידך אין לך בידי אלא אזור קטנה. פירות לי בידך אין לך בידי אלא כור אחת של חטים חייב מפני שטענו במדה. עשר מנורות של מאה ליטרין לי בידך איני יודע הרי הן לפניך. עשר כסות לי בידך איני יודע הרי הן לפניך. עשר כורין של חטין לי בידך איני יודע הרי הן לפניך פטור מפני שלא הודה לו במדה.

ז בית מלא פירות לי בידך וכיס מלא מעות לי בידך אין לך בידי אלא חציין ושלישן חייב מפני שבית מדה וחציו ושליש מדה כיס מדה. וחציו ושליש מדה.

פרק ו

א כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין שנא׳ (שמות כ״ב:י׳) ולקח בעליו ולא ישלם כיון שקבל הבעלים שבועה הלזה פטור מלשלם. השכיר נשבע בזמנו ונוטל עבר זמנו אינו נשבע ונוטל ואם יש עדים שתבעו בתוך זמנו אפי׳ לאחר שנים עשר חדש ה״ז נשבע ונוטל בד״א בזמן שאמר לו נתתי שכרך והוא אומר לא נתת לי אבל אם אמר לו שכרתני והוא אומר לא סלע אמרתי לך והוא אומר שתים אמרתי לך המוציא מחבירו עליו הראיה.

ב הנחבל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לתוך ידו שלם ויצא חבול אמר חבלת בי והוא אומר לא חבלתי בך ה״ז נשבע ונוטל ר״י היה קורא אותו הנחכין כל זמן שהן חוככין זה את זה הרי אלו נשבעין ונוטלין. היה נשוך מקום שאינו יכול לישך עצמו נוטל שלא בשבועה לאחר זמן זה אומר חבלת בי והוא אומר לא חבלתי בך הרי הוא כשאר כל הטענות.

ג שכנגדו חשוד על השבועה כיצד זה נשבע ונוטל. היו שניהם חשודין פטורין שנא׳ (שמות כ״ב:י׳) שבועת ה׳ תהיה בין שניהם בזמן שאחד מהן חשוד לא בזמן ששניהן חשודין. בין שניהם יוצא מבין שניהם אם הנשבע נשבע על שקר סוף שהשבועה חלה עליו ואם המשביע משביע על שקר סוף שהשבועה חלה עליו שנא׳ (זכריה ה׳:ד׳) ולנה בתוך ביתו וכלתו בוא וראה דברים שאין האש אוכלתן שבועת שקר אוכלתן.

ד חנוני על פנקסו שלא במוקף אמר לא שיאמר לו כתבת בזו מחוק בזו אלא אומר תן לבני סאתים חטים ולפועלי בסלע מעות והוא אומר נתתי והן אומרין לא נטלנו הוא נשבע ונוטל והן נשבעין ונוטלין רבי אומר אומר אני שאין הפועלין נשבעין אלא במעמד חנוני.

ה אמר לחנוני תן לי בדינר פירות ונתן לו אמר לו תן לי את הדינר והוא אומר נתתיו לך ונתתו באונכלא ישבע בעל הבית או יביא ראיה שנתן לו את הדינר. נתן לו את הדינר אמר לו תן לי את הפירות אמר לו נתתים לך והולכתים לתוך ביתך ישבע חנוני או יביא ראיה שנתן אמר ר״י בד״א בזמן שהיתה קופה מונחת בינתים אבל אם היתה יוצאה מתחת יד אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה.

ו הפוגם שטר חובו לא יפרע אלא בשבועה כיצד הוציא עליו שטר של מאתים והוא אומר התקבלתי מהן מנה לא יפרע אלא בשבועה ואם אמר מתחלה לא היה אלא מנה נוטל שלא בשבועה יורש שפגמו אביו שטר חובו נוטל שלא בשבועה בזה יפה כח הבן מכח האב שהבן גובה שלא בשבועה והאב אינו גובה אלא בשבועה ובזה יפה כח האב מכח יורש נתחייב האב שבועה בב״ד פטור שאין היורשין יכולין לגבות.

ז אמר לשומר חנם ולשואל ולנושא שכר היכן שורי אמר לו איני יודע משביעך אני ואמר אמן ולאחר מכאן הודה שאכלו חייב אמר לשומר חנם היכן שורי אמר לו איני יודע משביעך אני ואמר אמן ולאחר זמן הודה שנגנב או שאבד פטור משא״כ בשואל. אמר נגנב או שאבד משביעך אני ואמר אמן ולאחר זמן הודה שאכלו חייב משא״כ בשואל.

ח אמר לשואל היכן שורי אמר לו איני יודע משביעך אני ואמר אמן לאחר זמן הודה שנגנב או שאבד חייב מה שאין כן בשומר חנם. נגנב או שאבד משביעך אני ואמר אמן לאחר מכן הודה שאכלו פטור משא״כ בשומר חנם. אמר לשואל היכן שורי אמר לו איני יודע משביעך אני ואמר אמן ולאחר מכן הודה שנגנב או שאבד חייב משא״כ בנושא שכר והשוכר נגנב או שאבד משביעך אני ואמר אמן לאחר מכן הודה שמת או נשבה פטור משא״כ בנושא שכר והשוכר.

ט אמר לנושא שכר והשוכר היכן שורי ואמר איני יודע משביעך אני ואמר אמן ולאחר מכן הודה שמת או נשבה פטור משא״כ בשואל. מת או נשבר או נשבה ולאחר מכן הודה שנגנב או שאבד חייב משא״כ בשואל. אמר לנושא שכר והשוכר היכן שורי אמר איני יודע משביעך אני ואמר אמן ולאחר מכאן הודה שנגנב או שאבד חייב משא״כ בשומר חנם. נגנב או שאבד משביעך אני ואמר אמן לאחר מכאן הודה שאכל פטור משא״כ בשומר חנם. נמצא חייב בשואל פטור בשומר חנם. חייב בשומר חנם פטור בשואל. חייב בשואל פטור בנושא שכר והשוכר. פטור בשואל חייב בנושא שכר והשוכר. זה הכלל כל המשנה מפטור לפטור מחובה לחובה מפטור לחובה [פטור] ומחובה לפטור חייב. ומסורתא שנים משא״כ בשואל. והשואל. שנים משא״כ בשומר חנם. ושומר חנם שלשה נושאין ונותנין שנים מה שאין כן בשואל אחד נושא שנים מה שאין כן בשומר חנם. מסורתא חייב. פטור חייב. חייב פטור. חייב. חייב פטור.